

คุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Leadership Traits Affecting to Digital Citizenship of School Administrators Under the Office of
Secondary School Educational Service Area in Northeastern Region

ศรุดา ชัยสุวรรณ (Saruda Chaisuwan)¹

ทินกฤต ชัยสุวรรณ (Thinnakit Chaisuwan)²

สุกานดา จงเสริมตระกูล (Sukanda Jongsermtrakoon)³

ปิยนารถ ปิยสาริต (Piyant Piyasatit)⁴

ชลลดา เชิดโฉม (Chollada Cherdchom)⁵

วริษฐา อันโต (Warittha Onto)⁶

¹ ศษ.ด. (ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต) ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะการจัดการการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ; Ph.D., Assistant Professor, School of Creative Educational Management, Panyapiwat Institute of Management, E-mail: sarudacha@pim.ac.th

² ว.ม.(วารสารศาสตรมหาบัณฑิต) อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และนักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ; M.A., Special Instructor, Nakhon Ratchasima Rajabhat University and Doctoral Candidate in Ph.D in Educational Administration, Graduate School, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, E-mail : tk_chaisuwan@hotmail.com

³ ค.ด. (ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต), คณะการจัดการการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ; Ph.D., School of Creative Educational Management, Panyapiwat Institute of Management, E-mail: sukandajong@pim.ac.th

⁴ Litt.D. (Doctor of Literature), คณะการจัดการการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์; Ph.D., School of Creative Educational Management, Panyapiwat Institute of Management, E-mail: piyanartpiy@pim.ac.th

⁵ ศศ.ม.(ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), คณะการจัดการการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ; Master of Arts in Linguistics and Applied Linguistics , School of Creative Educational Management, Panyapiwat Institute of Management, E-mail: cholladache@pim.ac.th

⁶ กศ.ม.(การศึกษามหาบัณฑิต), คณะการจัดการการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ; Master of Arts in Linguistics and Applied Linguistics , School of Creative Educational Management, Panyapiwat Institute of Management, E-mail: waritthaont@pim.ac.t

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อความเป็น พลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 250 คน เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80–1.00 ค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.933 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม รองลงมาคือบุคลิกภาพ 2) ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มิติ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม รองลงมาคือมิติด้านความรู้เกี่ยวกับสื่อและสารสนเทศ และมิติด้านจริยธรรม และ 3) ตัวแปรพยากรณ์คุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเพียง 3 ตัวแปร คือ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (X_6) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_4) และบุคลิกภาพ (X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณเท่ากับ 0.528 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ ได้ร้อยละ 27.9 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ โดยใช้คะแนนมาตรฐาน ได้แก่ $Z = .550 (X_6) + -.191(X_4) + .150 (X_1)$

Abstract

The research purposes were as follows: 1) to study leadership traits of school administrators 2) to study digital citizenship of school administrators 3) to study leadership traits affecting to digital citizenship of school administrators under the office of secondary school educational service area in northeastern region. The sample consisted of 250 secondary school directors in northeastern region in 2019. Instrument was questionnaire with rating scales, content validity index item-objective congruence (IOC) was at 0.80 - 1.00, and Cronbach's alpha as 0.933. The statistical methods used to analyze data were mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation, stepwise multiple regression analysis. The results finding were follow: 1) Leadership traits of school administrators, as a whole and as individual aspect, at highest level. Ethical leadership was rating the highest mean, the second highest mean was characteristic. 2) Digital citizenship of school administrators, as a whole and as individual aspect, at highest level. Political and social participation dimension was rating the highest mean, the second highest mean was knowledge of media and information dimensions, ethical dimension was rating the lowest mean. 3) Forecasting variables of leadership traits affecting to digital citizenship of school administrators under the office of secondary school educational service area in northeastern region were found only 3 factors including ethical leadership, instructional leadership, characteristic which multiple correlation coefficient was found at 0.528. with statistically significant at level of .01. The regression coefficient predictive competence was found at 27.9 percent. These could be formed as the regression equations of raw score and standardized score as follows: $Z = .550 (X_6) + -.191(X_4) + .150 (X_1)$

คำสำคัญ : คุณลักษณะผู้นำ, ความเป็นพลเมืองดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, มัธยมศึกษา

Keywords: Leadership Traits, Digital Citizenship, School Administrators, Secondary School

บทนำ

ปัจจุบันมีการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วส่งผลถึงสภาพทางธุรกิจ และระบบเศรษฐกิจ จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรสามารถดำรงอยู่ได้และที่สำคัญหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ ต้องมีศักยภาพแข่งขันได้ ส่งผลให้องค์กรธุรกิจต่างๆ รวมถึงองค์กรการศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องเผชิญกับภาวะของการปรับตัวครั้งใหญ่ มีปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานให้เท่าทันต่อสภาพแวดล้อมดังกล่าว การบริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาอย่างก้าวกระโดดเพื่อให้สามารถแข่งขันและพัฒนาคุณภาพทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาองค์กรโดยอาศัยสื่อเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารและบริหารงานมีความเป็นดิจิทัลสูง ผู้บริหารทุกองค์กรในปัจจุบันจึงต้องมีลักษณะส่วนบุคคลที่สามารถบริหารและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพทันยุค ทันเหตุการณ์ (Prompour and others, 2017) การตระหนักในความเป็นพลเมืองดิจิทัลมีความสำคัญอย่างมากในยุคของการเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัลโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประชาชนไทยที่เป็นดิจิทัลเนทีฟ เนื่องจากเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศ (Chaisuwan, 2020)

สิ่งสำคัญในการพัฒนาการของดิจิทัลครอบคลุมถึงประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับจริยธรรมสังคม และการสะท้อน (Reflection) ซึ่งฝังอยู่ในการทำงาน การเรียนรู้ การพักผ่อน และชีวิตประจำวัน ภายใต้ "การรู้ดิจิทัล" คือความหลากหลายของทักษะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันซึ่งทักษะเหล่านั้นอยู่ภายใต้การรู้สื่อ (Media literacy) การรู้เทคโนโลยี (Technology literacy) การรู้สารสนเทศ (Information literacy) การรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เห็น (Visual literacy) การรู้การสื่อสาร (Communication literacy) และการรู้สังคม (Social literacy) (National Science and Technology Development Agency (NSTDA), 2016) ดังที่ Ribble ได้ให้นิยามความเป็นพลเมืองดิจิทัลว่าหมายถึง บรรทัดฐานที่เป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและมีความรับผิดชอบสามารถใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีได้อย่างถูกต้องและปลอดภัยที่สำคัญต้องถูกตามหลักของกฎหมาย เป็นบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตนเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ ตระหนักถึงความปลอดภัย และไม่เกิดผลกระทบที่ร้ายแรงต่อตนเองและผู้อื่น (Eric and Jared, 2014)

ปัจจัยสำคัญ (Core Factor) ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพคือผู้บริหารสถานศึกษา และมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งยังต้องกำกับติดตามให้เกิดการบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และได้มาตรฐาน (Runcharoen, 2010) ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จึงจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์และความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามกรอบคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความรอบรู้ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ มีทักษะชีวิต เข้าใจในบทบาทหน้าที่และความสำคัญของตนเองต่อประเทศชาติ มีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำที่โดดเด่นและน่าเชื่อถือ อีกทั้งยังต้องมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถบูรณาการความรู้จากศาสตร์ที่หลากหลาย คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารจึงต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถใช้คอมพิวเตอร์ ในการติดต่อสื่อสาร และสืบค้น ข้อมูลที่หลากหลายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ (Sararatthana, 2014) มีวิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีเข้าสู่การบริหารจัดการศึกษา มีทักษะทางด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์มีการบูรณาการความรู้ สร้างสภาพแวดล้อมการทำงานให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมมีความยืดหยุ่นและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลข่าวสาร มีคุณธรรมจริยธรรม การติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่างๆ กันได้โดยง่ายและรวดเร็ว (Kerdyoo, 2015) ซึ่ง Fullman (2002 cited in Bill Mulford, 2003) ได้กล่าวว่า “ผู้นำโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพเป็นกุญแจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาอย่างยั่งยืน” ดังนั้น

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง การแข่งขัน และการปรับตัวให้ทันต่อกระแสโลก คุณลักษณะในความเป็นผู้นำที่จะสามารถอยู่ท่ามกลางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างระมัดระวังและปลอดภัยจึงต้องมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลเป็นคุณสมบัติที่สำคัญในการบริหารจัดการการศึกษาให้ประสบความสำเร็จทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

จากความสำคัญดังกล่าวคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จของทุกโรงเรียน โดยสามารถใช้สมรรถนะอย่างเต็มกำลัง มุ่งมั่นทุ่มเทเสียสละเพื่อให้การบริหารจัดการโรงเรียนประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมาย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาและสร้างเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

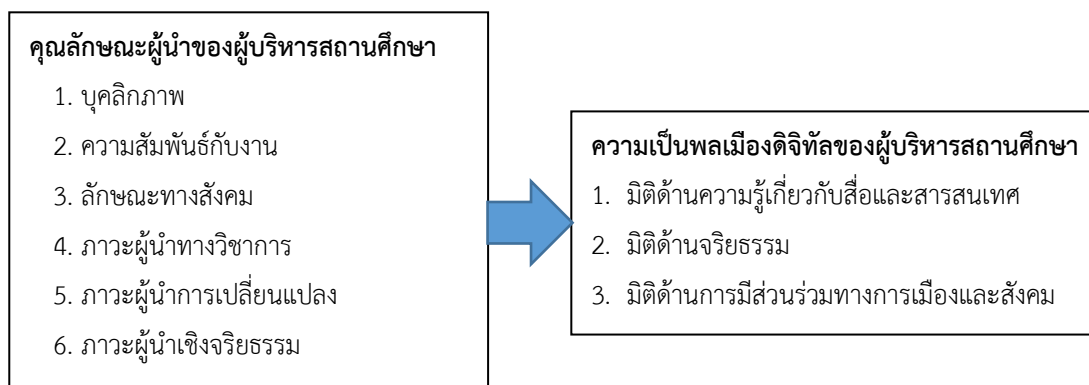
ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 933 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 274 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% โดยการเลือกแบบเจาะจงให้ครอบคลุมทุกเขตพื้นที่การศึกษา ตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา
2. ขอบเขตด้านตัวแปร
 - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) บุคลิกภาพ 2) ความสัมพันธ์กับงาน 3) ลักษณะทางสังคม 4) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 5) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ 6) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) มิติด้านความรู้เกี่ยวกับสื่อและสารสนเทศ 2) มิติด้านจริยธรรม และ 3) มิติด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม
3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จากแนวคิดของ ธีระ รุญเจริญ (Runcharoen, 2010), เนตรพัฒนา ยาวีราช. (Natepanna, 2012), รัตติกรณ์ จงวิศาล (Chongvisal, 2013), จอมพงศ์ มงคลวนิช, (Mongkolvanich, 2013), นิติพล ภูตะโชติ. (Phutachote, 2013), สำเริง บุญเรืองรัตน์ (Boonruangrutana, 2014), สุธานาศ เพชรโปรีและบรรจบ บรรณรุจิ (Petchporee and Banruji, 2016), ฐอรกาญจน์ ฉายโชติชัยเจริญ (Chaichoattanyajaroen, 2017), Bennis (2000), Kaiser (2000), Girvin, (2001), Chell, (2001), Magnuson (2001),

Huber (2007), Fernondo and Pruedhikulapradab, (2011) Chuang (2013), DuBrin (2013), Hoy and Miskel (2013), Gurr (2015), และศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิดของ The Aspen Institute Communications and Society Program, 2010), Eric and Jared, 2014), National Science and Technology Development Agency (NSTD), 2015), The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization UNESCO, 2015), Dhamanitayakul and Biggins, (2019) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ตอนที่ 2 เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และตอนที่ 3 เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท

4.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้วิจัย นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (try-out) กับผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.933

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 250 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.75 ของแบบสอบถามทั้งหมด 274 ฉบับ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{x}$), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ โดยการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 250 คน พบว่าส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 และส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 64.4

2. คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำที่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมและรายด้าน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำที่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	คุณลักษณะผู้นำ (X)	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1.	บุคลิกภาพ (X_1)	4.54	0.39	มากที่สุด
2.	ความสัมพันธ์กับงาน (X_2)	4.53	0.40	มากที่สุด
3.	ลักษณะทางสังคม (X_3)	4.51	0.38	มากที่สุด
4.	ภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_4)	4.50	0.38	มาก
5.	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X_5)	4.50	0.43	มาก
6.	ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (X_6)	4.56	0.35	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม	4.52	0.28	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับคุณลักษณะผู้นำที่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมาคือบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.54$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือภาวะผู้นำเชิงวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.50$)

3. ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิเคราะห์ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมและรายด้าน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Y)	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1.	มิติด้านความรู้เกี่ยวกับสื่อและสารสนเทศ (Y_1)	4.48	0.41	มาก
2.	มิติด้านจริยธรรม (Y_2)	4.48	0.38	มาก
3.	มิติด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม (Y_3)	4.53	0.37	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม	4.50	0.31	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมิติด้านการ
มีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม ($\bar{X} = 4.53$) รองลงมาคือมิติด้านความรู้เกี่ยวกับสื่อและสารสนเทศ และมิติด้านจริยธรรม
($\bar{X} = 4.48$)

4. คุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยภาพรวมและรายด้าน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของคุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของ
ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Model	b	Std. Error	β	t	Sig.
1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (X_6)	.484	.051	.550	9.429**	.000
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_4)	-.153	.050	-.191	-3.082**	.000
3. บุคลิกภาพ (X_1)	.118	.045	.150	2.602**	.000
ค่าคงที่ (Constant) = 2.444					
R = 0.528; R ² = 0.279; Adj R ² = 0.270; F = 15.737; Std. Error Square = .26413; p-value = .000					

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่าตัวแปรคุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีตัวแปร 3 ตัว จาก 6 ตัวแปร มี
ความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับสูง โดยค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณเท่ากับ 0.528 และตัวแปรต่างๆ สามารถทำนายความเป็น
พลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ร้อยละ
27.9 โดยตัวแปรที่สามารถทำนายความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วย ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (X_6)
ภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_4) และบุคลิกภาพ (X_1)

จากข้อค้นพบดังกล่าวสามารถนำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์มาเขียนสมการพยากรณ์ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ดังนี้

สมการพยากรณ์โดยใช้คะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = 2.444 + .484 (X_6) + -.153(X_4) + .118 (X_1)$$

สมการพยากรณ์โดยใช้คะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .550 (X_6) + -.191(X_4) + .150 (X_1)$$

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และรองลงมาคือบุคลิกภาพสามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1.1 บุคลิกภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือการเป็นคนที่มีมองโลกในแง่ดี ไม่เคร่งเครียดในการทำงานและการแต่งกายดีสุภาพ เรียบร้อยปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ทั้งนี้เป็นเพราะส่วนใหญ่ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคุณลักษณะที่ชี้ให้เห็นความดีหรือคนที่มีมองโลกในแง่ดี ไม่เคร่งเครียดในการทำงานและแต่งกายดีสุภาพ เรียบร้อยปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ มีกิริยามารยาทเรียบร้อยเป็นต้นแบบอย่างของสังคมและศิษย์ มีลักษณะประจำตัวที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ สามารถสร้างความศรัทธาและเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดแห่งความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ การผู้บริหารมีคุณธรรมประกอบกับการทำงานแล้ว ย่อมทำให้ครูมีสุขภาพจิตที่ดี และเกิดบรรยากาศในการทำงานอย่างมีความสุข อันจะส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่ดีและมีคุณภาพต่อผู้เรียนในที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย พลายแดงและสุเทพ ลิ้มอรุณ (Plaidaeng, Limarun, (2014) ที่ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ ดังนี้คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านสติปัญญา

1.2 ความสัมพันธ์กับงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความมุ่งมั่นสูง ริเริ่มงานใหม่ ๆ ความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความรอบรู้โดยเฉพาะงานที่ตนรับผิดชอบจึงเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มุ่งมั่น ตั้งใจทำงาน สร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Dubrin (2013) ระบุว่าองค์ประกอบของคุณลักษณะด้านที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานว่า ได้แก่ มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ (Flexibility and adaptability) และมีความกล้า (courage)

1.3 ลักษณะทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีมิตรภาพและความเมตตาการเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย มีจิตวิญญาณของความเป็นครูรักและเอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการสื่อสารที่ชัดเจนส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสาร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไป มีความเมตตาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Fernando and Preudhikulpradab (2011) พบว่า ผู้นำในบริบทอาเซียนคือ ผู้นำที่ให้การดูแลเอาใจใส่ผู้อื่น ทั้งยังให้ความรักและความห่วงใยอีกด้วย

1.4 ภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การกระตุ้น และสนับสนุนการทำวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อพัฒนาการสอนนักเรียนอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีศักยภาพใน เป็นผู้นำในการสนับสนุนและส่งเสริมการแข่งขันหรือการจัดกิจกรรมทางวิชาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการพัฒนาการศึกษา โดยนำผลการวิจัยพัฒนาจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ด้วยหลักสูตรและเนื้อหาที่ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ กระตุ้นและจูงใจให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (Wisat, 2017) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการศึกษาพบว่าระดับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การสร้างความตระหนักในปัญหาและความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นผู้มีทักษะและมีประสบการณ์ในการทำงานที่สามารถแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์กับคนอื่นเพื่อการปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ สร้างองค์ความรู้ใหม่และวิธีการเพื่อการยอมรับในการเปลี่ยนแปลง และสร้างแรงบันดาลใจให้กับสมาชิกเพื่อตระหนักถึงผลลัพธ์ที่ดีของการเปลี่ยนแปลง สร้างความผูกพันกับการบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งเป็นคุณสมบัติของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของ ทินกร บัวชู และทิพภาพร บัวชู (Buachu and Buachu, 2020) ที่กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีศักยภาพนำการเปลี่ยนแปลงโดยการกระตุ้นและสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัล ผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานและการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัล เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการสู่การเป็นโรงเรียนดิจิทัล โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจ สามารถสร้างสรรค์ เข้าถึงและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในการบริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นคุณสมบัติของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

1.6 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการยึดมั่นและส่งเสริมให้มีความซื่อสัตย์สุจริตในสถานศึกษาและชุมชนทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นต้นแบบในทางจริยธรรมภายในสถานศึกษา และชุมชน ยึดมั่นและส่งเสริมให้มีความซื่อสัตย์สุจริตในสถานศึกษาและชุมชน ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนามีความซื่อสัตย์สุจริต ความรัก ความศรัทธาต่อศาสนาที่ตนนับถือเป็นแบบอย่างได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Magnuson and Walter (2001) ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้จัดการโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ พบว่าคุณลักษณะส่วนตัวที่สำคัญคือ การมีเหตุผล มีวิจรรย์ญาณ มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ มีความรอบรู้เป็นผู้มีความจริงใจ ไม่ใช้อารมณ์ เป็นมิตรอารมณ์ขัน เปิดเผย มีความเสมอต้นเสมอปลาย และมีความเมตตา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจริตย์ ฝูงาม และคณะ (Piungam and Others, 2015) ที่ศึกษาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารในโรงเรียนดีเด่น : พหุกรณีศึกษา พบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม การปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมจริยธรรม และบรรทัดฐานที่ดีของสังคม เป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรคำนึงถึง ส่วนด้านบุคลิกภาพ การมีบุคลิกภาพที่ดีเป็นสิ่งสำคัญยิ่งดั่งนั้น ผู้บริหารต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ มีความน่าเชื่อถือ การมีบุคลิกภาพที่ดีเป็นสิ่งสำคัญยิ่งดั่งนั้น ผู้บริหารต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ มีความน่าเชื่อถือ กระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ห่มเห มุ่งมั่นมีความสามารถยืดหยุ่นปรับตัว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Noman, Hashim and Abdullah (2017) ที่ศึกษาเรื่องการสร้างการประสานความร่วมมือและบุคลิกลักษณะของครูใหญ่ที่นำความสำเร็จมาสู่โรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดารในสหพันธรัฐ มาเลเซีย พบว่า บุคลิกลักษณะและจุดแข็งของครูใหญ่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนตามบริบทของโรงเรียน ซึ่งคุณลักษณะ

ที่พบได้แก่ ความเป็นมิตร ความเมตตา การดูแลเอาใจใส่และการคิดบวก การส่งเสริมสนับสนุน ความอบอุ่น การเปิดใจ การรับฟัง ความอดทน ความกระตือรือร้น การมองโลกในแง่ดี และการเป็นผู้นำที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง เป็นคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสำเร็จ

2. ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมิติด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม รองลงมาคือมิติด้านความรู้เกี่ยวกับสื่อและสารสนเทศ และมิติด้านจริยธรรม สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

2.1 มิติด้านความรู้เกี่ยวกับสื่อและสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือการตระหนักถึงความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้อื่น อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ ความเข้าใจในเทคโนโลยี และมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความสามารถในการใช้ทักษะในการสื่อสารและการเลือกใช้เทคโนโลยี และสามารถใช้ทักษะการรู้ดิจิทัลในการเข้าร่วมกิจกรรมกับประชาคม ดังที่ วิโรจน์ สารรัตนะ (Sanrattana, 2014) ได้กล่าวว่าความเป็นผู้นำทางการศึกษายุคใหม่ต้องมีภาวะผู้นำแบบใหม่ที่สามารถนำผู้อื่นไปสู่เป้าหมายได้อย่าง รวดเร็วและมีคุณภาพ ผู้บริหารจึงต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการติดต่อสื่อสารและสืบค้น ข้อมูลที่หลากหลายให้เหมาะกับสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา แซ่มชัย (Chaemchay, 2018) ที่กล่าวว่าผู้บริหารองค์กรในยุคดิจิทัลที่มีพฤติกรรมสามารถนำองค์กรโดยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษาทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีระบบส่งผลให้งานเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 มิติด้านจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ รู้จักสิทธิและความรับผิดชอบออนไลน์ อาทิ เสรีภาพในการพูด การเคารพทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น และ ความรับผิดชอบในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างมีมารยาท ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้ยึดมาตรฐานทางจริยธรรมซึ่งถือเป็นคุณความดีที่เป็นข้อกำหนดในการประพฤติปฏิบัติ ทั้งในการปฏิบัติตนและการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีผลทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามไปด้วย อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนให้มีความสามารถในการรับรู้ว่าสถานการณ์ใดที่มีปัญหาทางจริยธรรม เพราะถือเป็นขั้นตอนแรกที่จะนำไปสู่การตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาจริยธรรมในสถานศึกษา สอดคล้องกับทัศนะของ Whitton (2016) ที่กล่าวว่า ความไวทางจริยธรรมถือเป็นความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ที่มีปัญหาทางจริยธรรมในองค์กร และสอดคล้องกับ วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง (Wongkitrungruang, 2018) ที่กล่าวว่า ผู้นำต้องรู้วิธีป้องกันตนเองจากความเสี่ยงต่างๆ ในโลกออนไลน์ เข้าใจถึงสิทธิ ความรับผิดชอบและจริยธรรมที่สำคัญในยุคดิจิทัล และใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับตนเอง ชุมชน ประเทศ และพลเมืองบนโลกได้อย่างสร้างสรรค์

2.3 มิติด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สามารถใช้ศักยภาพของอินเทอร์เน็ตในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม กิจกรรมสังคมสาธารณะ และความเข้าใจ การมีน้ำใจ การเอาใจใส่ ต่อความรู้สึกของผู้อื่นบนโลกออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสนใจในความคิดที่บุคลากรทางการศึกษาแสดงออกถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารที่จะต้องนำเอาข้อมูลและความคิดต่าง ๆ มาใช้ในการตัดสินใจทั้งหมด นอกจากนี้โลกสมัยใหม่เป็นโลกของการรวมกลุ่มลักษณะการทำงานเป็นหมู่คณะ อาศัยหลักการประชาธิปไตยเป็นเครื่องตัดสินใจ สังคมจะต้องสร้างความเป็นประชาธิปไตยในวิถีชีวิตในทุกระดับ สร้างวัฒนธรรม การวิพากษ์และโต้แย้งอย่างมีเหตุผล มีความรับผิดชอบและเคารพต่อสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ระบุในมาตรา 6 ที่มุ่งปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มี

ความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวพร ธรรมนิยกุล และ อุษา บั๊กกันส์ (Dhamanitayakul and Biggins, 2019) ที่วิจัยเรื่องการสร้างแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับดิจิทัลเนทีฟในประเทศไทย พบว่า องค์ประกอบของระบบนิเวศน์ความเป็นพลเมืองดิจิทัลในประเทศไทย ประกอบด้วย 1) ดิจิทัลเนทีฟไทยในฐานะทุนมนุษย์ของการพัฒนาประเทศ 2) การส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในประเทศไทย 3) นโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม 4) พฤติกรรมการใช้สื่อของดิจิทัลเนทีฟ 5) การให้การศึกษาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันดิจิทัล (อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ) และ 6) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

3. คุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า มีตัวแปรที่สามารถทำนายความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วย ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ภาวะผู้นำทางวิชาการ และบุคลิกภาพ ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุมซึ่งมีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ทั้งมาตรฐานความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติตน อีกทั้งการบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหารในทุกระดับ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นภาวะผู้นำอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถใช้ได้จริงในการบริหารงานและเป็นคุณลักษณะสำคัญที่พึงมีในผู้บริหารทุกระดับโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีลักษณะเฉพาะในทางวิชาชีพควรมีและแสดงออกอย่างมีจริยธรรมปัจจุบันกระแสทางความคิดเรื่องคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อชิรญาณ แยมทับและคณะ (Yamtub and others, 2020) ที่ศึกษาความสามารถทางภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี พบว่า ความสามารถทางภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม และด้านความไวทางจริยธรรม ตามลำดับ ทั้งนี้อำนาจ จันทรขำ (Chantarakum, 2019) ยังได้กล่าวไว้ว่า หากผู้บริหารสถานศึกษามีปัญหาจริยธรรม ย่อมส่งผลให้คนในองค์กรมีปัญหาไปด้วย ทั้งในเรื่องของจริยธรรม ศีลธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรมองค์กร และแน่นอนว่าสถานศึกษาใดที่มีปัญหาดังกล่าว สถานศึกษานั้นก็ย่อมสูญเสียความน่าเชื่อถือไปในที่สุด และ ทินกร บัวชู และ ทิพาพร บัวชู (Buachu and Buachu, 2020) ได้กล่าวว่า ผู้นำในยุคนี้ จึงต้องมีความสามารถด้านดิจิทัล ในการนำข้อมูลที่มีอยู่มากมายมหาศาล (Big Data) นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับองค์กรได้อย่างไม่จำกัด ตั้งแต่การทำงานในประจำวัน (Day-to-Day Operation) ไปจนถึงการวางแผนกลยุทธ์ที่จะสนับสนุนเป้าหมายขององค์กร ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร (Talent management) รวมไปถึงการบริหารจัดการและสร้างสมดุลของทักษะความสามารถในหลายๆด้าน ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ขององค์กร

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการศึกษาคุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษาถือเป็นบุคคลที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้นความเป็นผู้นำที่ถือว่าจำเป็นอย่างยิ่งต่อสถานการณ์ในปัจจุบันคือ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม เนื่องจากภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงกระบวนการต่างๆ ที่ผู้นำแสดงออกถึงค่านิยมเชิงจริยธรรมและมีความกล้าหาญที่จะยึดค่านิยมหลักเหล่านั้นในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อยกระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำและผู้ตามให้สูงขึ้น นอกจากนี้ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรปลูกฝังบรรทัดฐานที่ดีให้แก่บุคลากร โดยการรณรงค์การใช้สื่อดิจิทัลอย่างเหมาะสม เน้นการ

ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การเคารพบุคคลอื่นบนโลกดิจิทัล โดยการแสดงความคิดเห็นและแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่เหมาะสม การมีส่วนร่วมบนโลกดิจิทัล และการรับผิดชอบต่อผลกระทบของตนเองบนโลกดิจิทัล

1.2 การศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลกำหนดขึ้นภายใต้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง โดยเฉพาะความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย การเคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น และการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยทำให้ทราบคุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ว่าตัวแปรภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมนั้นเป็นการแสดงพฤติกรรมทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรมจนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ชุมชน และบุคคลในสังคม อันจะส่งผลให้การบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทั้งนี้คุณลักษณะผู้นำด้านผู้นำทางวิชาการ และด้านบุคลิกภาพ

2.2 จากผลการวิจัยควรมีการศึกษาความสัมพันธ์กับงาน ลักษณะทางสังคม และผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่สัมพันธ์หรือส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อที่จะได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อที่จะได้สามารถนำปัจจัยที่ส่งผลไปพัฒนาและส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.4 ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเตรียมความพร้อมให้มีความทักษะการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล ให้มีความทักษะเทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ และเพิ่มกำลังคนด้านเทคโนโลยีมากขึ้น สามารถใช้ชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนของเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- Bennis, Warren G. (2000). *Managing the Dream: Reflections on Leadership and Change* Cambridge. Mass.: Perseus.
- Buachu, Thinnakorn and Buachu, Tipaporn. (2020). The Status of Digital Leadership of Education Management Administrators. *Journal of Educational Studies*. 13(2), P 285-294.
- Boonruangrutana Samreng. (2014). Leadership Theory. *Encyclopedia of Education*. 48, p 16-21.
- Chaemchoy, Sukanya. (2018). *School Management in Digital Era*. Publisher of Chulalongkorn University.
- Chaichoattanyajaroen, Tharomkarn. (2017). *Leadership traits of the woman administrators of basic education in ASEAN countries*. Doctor of Philosophy in Educational Administration Graduate School Siam University.

- Chaisuwan, Saruda. (2020). Awakening from the power of media to the humanity of future teacher graduates. In: Proceedings 7th National and International Conference 2020. 16 January 2020, Pathumthani University and Academic Cooperation Network Thailand, Bangkok, Thailand, P.569-579.
- Chantarakum, Amnat. (2019). The Study of Operation, Problems, Hindrances, Success Factors and Risk Factors in Management of Small Schools Combination: A Case of Phayuhasukulkan School. *Journal Humanities and Social Science Valaya Alongkorn* .12(1), 87-94.
- Chawaporn, Dhamanitayakul and Ousa, Biggins. (2019). Conceptualizing Digital Citizenship for Digital Natives in Thailand. *Journal of Communication Arts Review*. 23(3), p 60-73.
- Chell, Jan. (2001). Introducing Principals to the Role of Instructional Leadership: A Summary of a Master's Project by Jan Chell. (Online) Retrieved (20/04/2561) Retrieved from <http://www.ssta.sk.ca/research/leadership/95-14.htm>.
- Chongvisal, Rattigorn. (2013). Leadership: Theories, research, and approaches to development. Bangkok: The Publisher of Chulalongkorn University.
- Chuang, Szu-Fang. (2013). *Online Journal for Workforce Education and Development*. 6(1), p 1-23.
- DuBrin, Andrew J. (2013). *Principles of leadership* (7th ed.) Australia: South-Western, Cengage Learning.
- Eric, Schmidt and Jared, Cohen (2014). *The New Digital Age: Reshaping the Future of People, Nations and Business*. London, UK: John Murray.
- Fernondo, Marissa and Pruedhikulapradab, Sirichai. (2011). Leadership with Heart in the Asian Context: Lessons from the Field. (Philippines and Thailand). Retrieved from: www.gjcs.org/.../inner.../leadership-heart-asian-contest-lessons-field-philippines-and-thailand.
- Girvan, Norman. (2001). *New Caribbean Thought: A Reader*. Mona, JA: University of the West Indies Press.
- Gurr, David. (2015). A Model of Successful School Leadership from the International Successful. *School Principalship Project, Societies*, 5(1), pp. 136-150
- Hoy, Wayne K, and Miskel, Cecil G. (2013). *Educational Administration* (9th ed). New York: The McGraw Hill.
- Huber, Diane L. (2007). *Leadership and nursing care management* (3rded.). Philadelphia, PA: Saunders Elsevier.
- Mongkolvanich, Jompong. (2013). *Organization and educational personnel management*. 2nded. Bangkok: Publisher of Chulalongkorn University.
- Kaiser, Sandra M. (2000). *Mapping the Learning Organization: Exploring a Model of Organizational Learning*. Ph.D. Dissertation, Louisiana State University. U.S.A.
- Kerdyoo, Satapon. (2015). *Attitude, Behavior, And Media Literacy of Baby Boomers Using Line Application*. Master of Arts, Mass Communication Faculty of Journalism and Mass Communication Thammasat University.

- Krejcie, Robert. V. and Morgan, Daryle. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.
- Magnuson, G and Walter. G. (2001). The Characteristics of Successful School Business Managers. Doctoral Dissertation, University of Southern California.
- Ministry of Education. (2002). The National Education Act 1999 and Amendments 2002 (Second National Act) 2002. Bangkok: Prickwan Graphic.
- Mulford, Bill. (2006). Leading change for student achievement. *Journal of Educational Change*, 7(1-2), 47-58.
- National Science and Technology Development Agency (NSTD). (2015). Digital literacy. Retrieved from 10 January 2019, Retrieved from <https://www.nstda.or.th/th/nstda-knowledge/142-knowledges/2632>.
- Nitipon, Phutachote. (2013). *Organizational Behavior*. Bangkok: The Publisher of Chulalongkorn University.
- Noman Mohammad, Hashim Rosna Awang and Abdullah Sarimah Shaik (2017) Principal's coalition building and personal traits brings success to a struggling school in Malaysia. *Qualitative Report* 22(10): 2652-2672.
- Petchporee, Suthanes and Banruji Banjob. (2016). Leadership According to Buddhist of School Administrators. *Journal of Educational Review Faculty of Education in MCU*. 3(2), P 60-72.
- Piungam, Surachit , Suwannatra,i Watana, Pothiwat ,Sawat and Palajit, Somkiat. (2015). The Effective Leadership of Outstanding School Administrators: Multi – Case Studies. *Journal of Education Khonkaen University*. 38(4), P 168-176.
- Plaidaeng, Sittichai and Limarun Suthep. (2014). Characteristics of School Administrators Affecting Community Participation in Educational Institutions Under the Secondary Education Area Office, Area 10, *Veridian E-Journal Academic Journal*. 7(3), P 917-929.
- Promptouri Chutima, Boonruangrutana Samrerng, Chaisuwan, Saruda, Chuanchom, Sanguanpong. (2017). Factors and Indicators of Synergistic Leadership of Academic Department Chairs in Private Higher Education Institutions. *Journal of Nakhonratchasima College (Humanities and Social Sciences)*. 11(2), 85-95.
- Runcharoen, Teera. (2010). *Professionalism of Organizing and Managing Education in the Age of Education Reform*. 5th edition, Bangkok: Sorghum.
- Sararatthana, Viroj. (2014). *Leadership, Theories, And Contemporary Views*. Bangkok: Thipayawisut.
- The Aspen Institute Communications and Society Program. (2010). *Digital and Media Literacy: A plan of action*. Washington, D.C.: The Aspen Institute.
- The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2015). *Fostering digital citizenship through safe and responsible use of ICT: A review of current status in Asia and the pacific as of December 2014*. UNESCO.
- Whitton, Howard. (2016). *Developing the 'ethical competence' of public officials -a capacity-building*

approach. Retrieved February 5, 2018, Retrieved from <https://www.oecd.org/cleangovbiz/Integrity-Forum-16-Howard-Whitton.pdf>

Wisat, Phipatpong. (2017). The Instructional Leadership of Administrators Affecting Effectiveness of Academic Administration in Schools Under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3. The Master of Education Degree in Educational Administration at Sakon Nakhon Rajabhat University.

Yamtub, Ashiraya, Chongcharoen, Koolchalee and Phuangsomjit, Choochat. (2020). Ethical leadership capabilities of school administrators under the Office of Nonthaburi Primary Education Service Area. Panyapiwat Journal. 12(2), 188-200.

Yavirach, Natepanna. (2012). Modern management. (8nd ed.). Bangkok: Publisher of Chulalongkorn University.